

*Рекомендовано до друку рішенням
кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №10 від 13 травня 2014 року).*

Рецензенти:

Н.А. Сейко – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка;

С.А. Котловий – кандидат педагогічних наук, вчитель історії вечірньої (змінної) ЗОШ II-III ст. №1 м. Житомира.

А 43 Актуальні проблеми соціальної сфери : [збірник наукових робіт викладачів і студентів / за заг. ред. Н.П. Павлик]. — Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2014. — 130 с.

Літературний редактор: Н.Л. Тарасенко

Відповідальний редактор: І.М. Палько

Дизайн обкладинки: А.І. Сочинський

Матеріали надруковані в авторській редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Передмова

Шановні друзі! Пропонуємо Вашій увазі третє видання збірника наукових робіт викладачів і студентів соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка «Актуальні проблеми соціальної сфери», що вже став систематичним відображенням науково-дослідної діяльності викладачів і студентів нашого факультету; представляє результати курсових, бакалаврських, магістерських, дисертаційних досліджень.

Цей збірник присвячено значущій для нас даті – **10-ти-річчю соціально-психологічного факультету** ЖДУ ім. І. Франка. Протягом цих десяти років факультет перетворився на дружню ініціативну команду, що має власні цілі, традиції, приводи для гордості. Хочеться зазначити такі наші здобутки та інновації, як:

- *практикум із соціальної педагогіки* – спецкурси практичного характеру, спрямовані на формування у студентів умінь та навичок організовувати психолого-педагогічну взаємодію з клієнтами на основі спільних інтересів (наприклад, етнодизайн, журналістика, канестерапія, організація культурно-дозвіллевих заходів, волонтерство та багато інших);
- *мистецькі проекти* факультету, серед яких систематичними стали: Виставка Двох Картин на Сьомому Небі (презентація творчості відомих житомирських художників), Людина Року (відзначення здобутків студентів та співробітників у галузях громадської діяльності, науки, мистецьких і спортивних подій);
- *наукові проекти* кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності (організація Всеукраїнського дистанційного конкурсу студентських і учнівських наукових робіт з соціальної педагогіки – режим доступу: <http://contest.zu.edu.ua>; розробка колективної монографії «Енциклопедія прав людини: соціально-педагогічний аспект»);
- *соціальні проекти* Студентської Соціальної Служби для Молоді (керівниця – Світлана Коляденко), спрямовані на підтримку вразливих категорій учнівської й студентської молоді та проведення добродійних акцій;
- *Соціально-інтерактивний «Театр Життя»* – об'єднання викладачів і студентів, які засобами театрального мистецтва піднімають у студентському середовищі актуальні соціальні проблеми та питання; створюють можливості діалогу глядачів і акторів. Діяльність «Театру Життя» втілюється через різноманітні форми та засоби – інтерактивні й публіцистичні вистави, форум-вистави, презентації;
- *Центр міжкультурної толерантності* (керівниця – Інна Палько), який реалізує просвітницькі молодіжні програми та соціальні проекти з протидії різним формам дискримінації. Основними видами діяльності Центру міжкультурної толерантності є Школа міжкультурної толерантності, Дискусійний відеоклуб, «Жива бібліотека», Форум-театр та інші;
- *Центр гендерної освіти* (керівниці – Олена Остапчук, Наталія Тарасенко), діяльність якого спрямована на формування гендерно чуйного освітнього

середовища та сприяння саморозвитку і самореалізації студентського активу. Завдяки діяльності Центру студентами було реалізовано наступні власні соціальні проекти: «Соціалізація жіночої студентської молоді, в тому числі молодих мам» – Н. Кривой; «Гендерна просвіта молоді Житомирщини» – Ю. Покотило, О. Добрякова; «Школа молоді сім'ї» – Б. Антонян-Шевчук; «Правова просвіта лідерів студентського самоврядування ВНЗ м. Житомира» – В. Безсмертна та інші;

- розширення географії участі викладачів і студентів кафедри у міжнародних проектах. Франція, Південно-Африканська Республіка, Сполучені Штати Америки, Молдова, Албанія, Ізраїль, Швеція, Литва, Польща, Німеччина, Грузія, Білорусь, Угорщина, Бельгія, Казахстан, Словачія, Азербайджан – дякуємо за гостинність! «Білою плямою» наразі залишається лише континент Австралія ☺.

Ми пишаємося нашими перемогами у науковій сфері, зокрема у: Всеукраїнському дистанційному конкурсі студентських і учнівських наукових робіт з соціальної педагогіки (**Юлія Золотуха** – Гран-Прі); Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт (**Юлія Покотило, Світлана Щур** – дипломи III ступеня); Всеукраїнській студентській олімпіаді із соціальної педагогіки (**Сергій Михнюк** – диплом III ступеня); стипендіальній програмі «Завтра.UA».

Серед стратегічних напрямів подальшої наукової діяльності варто відзначити: створення наукового гуртка; викладання окремих дисциплін/занять/тренінгів англійською мовою; збільшення кількості міжнародних публікацій та участі у конференціях; реалізація проекту Ради Європи «No Hate Speech Movement».

Бажаємо соціально-психологічному факультету та всім, хто себе з ним ідентифікує, нових і великих досягнень, рефлексій та звершень!

Будьте здоровими та щасливими!

З повагою, Надія Павлик.

Зміст

Маєвська Людмила	ПОНЯТТЯ «ЛЮБИТИ СЕБЕ» У СУЧАСНОМУ СОЦІУМІ	8
Поздєєва Валерія	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА КОРЕКЦІЯ КОНФЛІКТНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ КОЛЕДЖУ	11
Киричок Юлія	ПРОФІЛАКТИКА ДИТЯЧОЇ БЕЗДОГЛЯДНОСТІ ЯК НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ РАЙОННОГО ЦЕНТРУ СССДМ	13
Синиця Анна	ХАРАКТЕРИСТИКА КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ	15
Саустян Інна	РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИМ ПЕДАГОГОМ НАВИЧОК СПІЛКУВАННЯ У ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ ДАУНА	18
Ланчук Ганна	СОЦІАЛЬНІ ЧИННИКИ ПОШИРЕННЯ ЛИХОСЛІВ'Я У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ	19
Байдюк Людмила	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД СІМЕЙ З ДІТЬМИ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	22
Шелестюк Арсеній	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ІГРОВОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ У ПІДЛІТКІВ	24
Кот Юлія	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФОРМ ТА МЕТОДІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЯ У ДИТЯЧИХ ЛІКУВАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	25
Бруліна Катерина	ПІДЛІТКОВА СУБКУЛЬТУРА – ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКА	28
Іллїна Ольга	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УКРАЇНІ	29
Іванова Катерина	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ГУРТОЖИТКУ	32
Сичук Лілія	СИСТЕМНИЙ ПІДХІД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗНЗ	34
Остапчук Олена	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВЕБ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ДІТЕЙ	37
Цветкова Наталія	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ В ДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧИХ ТВОРЧИХ КОЛЕКТИВІВ В УМОВАХ МІСТА	39
Савченко Оксана	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	42
Хімач Вікторія	ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ПРИ РОБОТІ З ПРОБЛЕМОЮ ЛІДЕРСТВА	44
Сочинський Андрій	МІЖНАРОДНІ МІЖУРЯДОВІ ТА НЕУРЯДОВІ ІНСТИТУЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	47
Зайчківська Юлія	МІЖНАРОДНА І УКРАЇНСЬКА ЗАКОНОДАВЧА БАЗА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	50

Михнюк Сергій	ШКІЛЬНИЙ САЙТ У СТРУКТУРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗНЗ	52
Гладченко Ольга	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНOSTІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	54
Перішко Варвара	ПРОФОРІЄНТАЦІЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У СИСТЕМІ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗНЗ	55
Джура Ніна	РОЛЬ ТЕЛЕФОННОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ДЛЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ТА СТАРШОЇ ШКОЛИ	57
Ващенко Олег	ПРОБЛЕМА ВАЖКОВИХОВУВАНOSTІ. СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗНЗ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВАЖКОВИХОВУВАНOSTІ	60
Дорошенко Людмила	РОБОТА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗНЗ ІЗ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ	62
Богданець Анастасія	ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЯК ОБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	64
Котловий Сергій	ПРОФІЛАКТИКА КОНФЛІКТІВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЛІЦЕЮ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	66
Кондратенко Ярослава	РОБОТА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗНЗ ІЗ ПРОФІЛАКТИКИ ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ	68
Щур Світлана	ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗНЗ ЩОДО ПЛАНУВАННЯ УЧНЯМИ КАР'ЄРИ	70
Бобрусь Ольга	ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ЯК ОБ'ЄКТ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	73
Остапенко Катерина	ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧИСТЬ ЯК ПРОВІДНИК СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У СТАРШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	76
Луценко Анастасія	ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ СОЦІАЛЬНИМ ПЕДАГОГОМ В УМОВАХ ЗНЗ	79
Возна Вікторія	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ В УМОВАХ ЗНЗ	82
Романюк Оксана	ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК БЕЗКОНФЛІКТНОГО СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ЗНЗ	84
Харькова Наталія	ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕХНІКИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ	86
Гетьман Олена	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ	88

Адамович Анна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ КОЛЕКТИВНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗНЗ	90
Юзвячик Інна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА УЧНІВ З ГІПЕРАКТИВНИМ РОЗЛАДОМ У ЗНЗ	92
Слободенко Лідія	ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ МЕТОДИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	94
Рудюк Ганна	ДИНАМІКА ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У ВНЗ	96
Самойлюк Марина	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЗМІСТ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	98
Палько Інна	ЦЕНТР МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ СССМ ЖДУ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ РЕСУРС В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	101
Павлик Надія	НАВЧАЛЬНИЙ КУРС «ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ТЕРАПІЯ» У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	105
Літяга Інна	ВПЛИВ ЗМІ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ В КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»	110
Тарасенко Наталія	РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ В РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	112
Свінціцька Тетяна	СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО СІМЕЙНИХ СТЕРЕОТИПІВ	114
Залібовська-Ільніцька Зоя	ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ	116
Папченко Вікторія	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНОМОВНОГО СЛЕНГУ	119
Коляденко Світлана	ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ У РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ В ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.	121
Васьківська Юлія	ЧАРТЕРНІ ШКОЛИ – ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЗДОБУТТЯ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	126
Михаленко Тетяна	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ТРАДИЦІЙ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ В УКРАЇНСЬКІЙ СІМ'І	128

Автор статті:
Вікторія Возна,
магістрантка
спеціальності «Соціальна педагогіка»

Науковий керівник:
Надія Павлик,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної педагогіки

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ В УМОВАХ ЗНЗ

Характерною рисою сучасної ситуації є збільшення кількості неповних, конфліктних родин, а соціальна зайнятість батьків разом з низьким рівнем їх психолого-педагогічної культури значно впливають на зміну характеру взаємин між дітьми і батьками. Це, у свою чергу, виражається у формалізації й збіднінні контактів батьків з дитиною, зникненні спільних форм діяльності, зростаючому дефіциті теплоти й уважного ставлення одне до одного, що найчастіше провокує дитину до формування неадекватної самооцінки, прояву невпевненості у своїх силах, розвитку негативних форм самоствердження в суспільстві, а також у крайніх випадках виражається в затримках психічного й мовного розвитку дітей, прояву у них девіантної поведінки. Актуальність досліджуваної проблеми визначається реальними потребами сучасної родини, системи освіти, суспільства в цілому й існуючим протиріччям між об'єктивно зумовленою потребою підвищення психолого-педагогічної культури батьків і недостатньою теоретико-методичною розробленістю форм та методів соціально-педагогічного супроводу її формування.

Проблема формування у батьків різних аспектів психолого-педагогічної культури розглянута в роботах сучасних учених: А. Я. Варга, Т. В. Іванова, С. В. Ковальова, А. К. Колосова, А. І. Міщенко, А. В. Мудрика, В. А. Сластьоніна, В. Я. Титаренко, А. Г. Харчева, Н. Є. Щуркової та ін.

Поняття «психолого-педагогічна культура батьків» з'явилося в науковій літературі недавно й не має однозначного тлумачення. Однак реалії вимагають практичних дій з формування психолого-педагогічної культури вже зараз, що викликає ситуацію, коли практика «випереджає» теоретичне наукове обґрунтування. До основних форм та методів соціально-педагогічної діяльності з формування психолого-педагогічної культури батьків належать: відвідування родин, наочна пропаганда, батьківські збори, ділові ігри, вечори питань і відповідей, зустрічі за «круглим столом», індивідуальне консультування, батьківські тренінги і т.п. [3, с. 55].

Соціально-педагогічна діяльність з підвищення рівня психолого-педагогічної культури батьків передбачає використання різноманітних соціально-педагогічних форм та методів роботи [4, с. 52]. Вибір найбільш оптимальних форм та методів соціально-педагогічної діяльності з формування психолого-педагогічної культури батьків слід формувати лише після спільного обговорення з батьками. Це дозволить не тільки створити комфортні умови роботи для них, а й сприятиме досягненню взаємовигідних просоціальних цілей найбільш оптимальними для всіх зацікавлених сторін шляхами [1, с. 26].

Нами було проведено дослідження рівня сформованості психолого-педагогічної культури батьків у ЗНЗ, яке проводилось з 40 учнями 1 класу ЗОШ № 30 м. Житомира та з 38 батьками цих учнів. Загальна кількість учнів 1 класу складає 47 осіб, а батьків – 62, тому вибірку методом основного масиву можна вважати репрезентативною.

Виявлено, що характерним для більшості досліджуваних батьків є низький та середній рівень психолого-педагогічної культури. Ці показники виражаються у стійкій тенденції до традиційності педагогічних поглядів, зокрема на корисність педагогічних знань. Найбільшою проблемою для батьків, за результатами дослідження, є недостатність володіння педагогічними знаннями, що виражається у нестачі регулярних зустрічей з фахівцями школи (вчителем, психологом, соціальним педагогом) та необхідності створення консультаційних центрів для батьків. Варто також зазначити, що близько половини батьків практично не беруть (або лише беруть частково) участь у вихованні дитини, а лише 8% досліджуваних високо оцінюють свою участь у процесі виховання власної дитини. У процесі дослідження нами було виявлено пряму залежність суб'єктивного відчуття самотності дитини від рівня педагогічної культури батьків та рівня участі батьків у процесі виховання.

Орієнтуючись на виділені респондентами ключові виховні проблеми (в першу чергу стачу фахової підтримки) нами було розроблено технологію формування психолого-педагогічної культури батьків соціальним педагогом в умовах ЗНЗ. Реалізація технології формування психолого-педагогічної культури батьків в умовах ЗНЗ, яка передбачає комплексний освітньо-інформаційний та консультативно-корекційний вплив, дозволить сприяти підвищенню рівня психолого-педагогічної культури батьків; поєднає сімейний та шкільний виховний вплив на особистість і поведінку дитини; дозволить реально поліпшити соціальну ситуацію розвитку дитини.

Використана література

1. Богословская В. С. Школа и сім'я : конструктивный диалог / В. С. Богословская. — Минск : изд-во МГУ, 1998. — 162 с.
2. Захарченко Е.Ю. Педагогическая культура и культурно-образовательная ситуация / Е.Ю. Захарченко // Педагогіка. — 1999. — №3. — С. 69—73.
3. Матвеева Л. Г. Практическая психология для родителей или что я могу узнать о своем ребенке / Л. Г. Матвеева. — М. : АСТ-Пресс, 1997. — 180 с.
4. Скар О.І. Педагогічна культура сім'ї / О.І. Скар. — К. : Знання, 1984. — 68 с.